

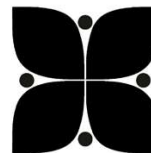
چرا کُز اطلاعات ذهن ما را آلوده
می‌کند و چگونه خودمان را مصون
کنیم؟

سرشناسه: ون در لیندن، ساندر؛ Van der Linden, Sander
عنوان و نام پدیدآور: زیرک: چرا کز اطلاعات ذهن ما را آلوده می‌کند و چگونه خودمان را مصون کنیم/
نویسنده زاندر فان در لیندن؛ مترجم رامین رامبد.
مشخصات نشر: تهران: موسسه فرهنگی و هنری دیدگاه کاوش و سازندگی دکسا، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۴۴۰ ص.
شابک: ۷-۷۴-۵۵۷۱-۶۲۲-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
یادداشت: عنوان اصلی: Foolproof : why misinformation infects...
موضوع: رسانه‌های اجتماعی [Social media]. اطلاعات غلط [Misinformation]
رسانه‌های اجتماعی -- جنبه‌های سیاسی [Social media -- Political aspects]
شناسه افزوده: رامبد، رامین، ۱۳۴۵ - ، مترجم
رده بندی کنگره: HM۷۴۲
رده بندی دیویی: ۳۰۲/۲۳۱
شماره کتابشناسی ملی: ۹۶۷۹۹۶۴

چرا کُز اطلاعات ذهن ما را آلوده
می‌کند و چگونه خودمان را مِصون
کنیم؟

زاندِر فان در لِنْدِن
ترجمهٔ رامین رامبد

مؤسسه فرهنگی دُکسا

عنوان: زیرک
چرا کژاطلاعات ذهن ما را آلوده می‌کند و چگونه خودمان را مصون کنیم؟

نویسنده: زاندر فان در لیندن

مترجم: رامین رامبد

مدیر تولید: بهزاد عبدی

طراح جلد: غزل بیضاوی نژاد

صفحه‌آرا: سمانه حسن‌زاده

نوبت چاپ: اول، ۱۴۰۳

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۵۱۰,۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۵۷۱-۶۸-۶

مؤسسه فرهنگی دیدگاه کاوش و سازندگی (دُکسا)

نشانی: ایران، تهران، صندوق پستی ۱۴۶۵۵۹۴۳

Email: publication@doxa-v.org

تلفن: ۰۲۱۵۴۹۳۲۲۲۲

 doxa__vision

www.doxa-v.org

گفت: هرچند دانا کسی بود که با دانش وی را خرد نیست،
آن دانش بر وی وبال بود.

— عنصرالمعالی کیکاووس بن اسکندر^۱

۱. قابوس‌نامه «در یادکردن پندهای نوشین‌روان»، به تصحیح غلامحسین یوسفی، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۵، ص. ۵۳.

فهرست

پیش‌گفتار ۱

پارهٔ یکم: ویروس‌های ذهن

گفتار ۱: حقیقت توهمی: مغز ما چگونه فکت را از افسانه تشخیص می‌دهد... ۱۷

بیچه‌ها هم گرفتار می‌شوند..... ۲۰

مغز پیش‌بینی‌گر ۲۴

آیا حقیقت توهمی است؟..... ۲۷

اثر کژاطلاعات ۳۲

گفتار ۲: مغز انگیزه‌دار: آن چه خوش دارید که باور کنید..... ۳۹

مغزِ بیزی..... ۴۱

چرا مغز ما انگیزه‌دار می‌شود..... ۴۵

۵۰..... بافتار اجتماعی

۵۵..... چرا دانشگران بر سر مدرک قطبی شدگی در دو قطب مخالفند

۶۳..... گفتار ۳: اثر توطئه: حقیقت همین گوشه کنار است

۶۶..... جهان بینی توطئه نگر

۷۴..... هفت نشانه توطئه اندیشی

گفتار ۴: چرا ویروس دست از سرمان برنمی دارد: تأثیرگذاری ادامه دار

۸۵..... کژاطلاعات

۸۷..... تأثیرگذاری ادامه دار کژاطلاعات

۹۲..... ویروس ماندگار

۹۵..... ویروس کژاطلاعات ماندگار است

۹۹..... چرا تأثیر کژاطلاعات ادامه دارد؟

۱۰۱..... تصحیح کژاطلاعات بدون ادامه فتن تأثیرگذاری آن

پاره دوم: اینفودمی: ویروس کژاطلاعات چگونه پخش می شود

۱۰۹..... گفتار ۵: پاتوزن های کژاطلاعاتی: از روم تا رسانه های اجتماعی

۱۱۵..... سیلیکن ولی ما آمدیم

۱۱۹..... دروغ می پرد و راستی در پی آن لنگان می آید

۱۲۸..... وقتی رسانه خودش پیام می شود

۱۳۱..... پیام رسان گناهی نکرده؟

گفتار ۶: خشم از ماشین: اتاق های پژواک و حباب های همسوساز

۱۳۷..... درون اتاق پژواک: کسی گوش می دهد؟

۱۴۱..... هر اتاق پژواکی حباب همسوساز نیست

۱۴۷..... رفتن توی هزارتو

- کار خودته، به من چه؟ ۱۵۱
- بریم سراغ آفلاین ۱۵۷
- چرا اتاق‌های پژواک آنلاین گسترش کژاطلاعات را تقویت می‌کنند؟ ۱۶۱
- سوراخ کردن اتاق پژواک ۱۶۷
- مشوق‌های معیوب رسانه‌های اجتماعی ۱۷۰

- گفتار ۷: تسلیحات ترغیب جمعی ۱۷۷
- فایل‌های کوگن ۱۷۹
- آیا اخبار جعلی قدرت تأثیرگذاری بر نتیجه انتخابات دموکراتیک را دارد؟ ۱۸۶
- رد پای دیجیتالی که بر جا می‌گذارید ۱۹۵
- میکروهدف‌گیری: سلاح روانی ترغیب جمعی ۲۱۲
- نظر من درباره اخبار جعلی در انتخابات ۲۱۶

پاره سوم: واکسن روانی ضد کژاطلاعات

- گفتار ۸: دانش تازه پیش‌رئوساز ۲۲۵
- واکسنی برای شستشوی مغزی ۲۳۰
- مایه‌کوبی روانی ضد کژاطلاعات ۲۳۶
- وایرال شدن اخبار جعلی درباره گرمایش زمین ۲۳۹
- مدل باور درگاهی تغییر نگرش ۲۴۲
- واکسن روانی ضد کژاطلاعات ۲۴۵
- مایه‌کوبی و QAnon: فرصتی ازدست‌رفته ۲۵۲

- گفتار ۹: «بدنیوز»: شش درجه انگولک ۲۵۹
- شش درجه انگولک ۲۶۱
- وقت بازیه ۲۸۴
- خبر خوش با بدنیوز ۲۸۸

- افزایش اطمینان..... ۲۹۳
- هرچیزی بر باد می‌رود (مگر دوز تقویتی بگیرد)..... ۲۹۵
- پایش اثرات جانبی..... ۲۹۸
- فشار ۱۰: مصونیت گله‌ای روانی..... ۳۰۳
- پخش بدنیوز در جهان..... ۳۰۷
- وایرال بشیم: واکسینه‌شدن ضد کژاطلاعات درباره کووید ۱۹..... ۳۰۹
- کارزار واکسیناسیون جهانی با دفتر کابینه، سازمان ملل، و سازمان بهداشت جهانی..... ۳۱۶
- امنیت داخلی و جنگ با پیتزای آناناس کوب..... ۳۱۹
- کژاطلاعات بیش‌تر واکسن بیش‌تر..... ۳۲۴
- پایان بازی: مایه‌کوبی ضد کژاطلاعات به گوگل..... ۳۲۶
- عرضه واکسن در رسانه اجتماعی..... ۳۳۳
- گفتار ۱۱: چگونه دوستان و خویشان را مایه‌کوبی کنیم..... ۳۳۹
- حتی ارسطو هم هوادار پیش‌رسواسازی خوب بود..... ۳۴۲
- مایه‌کوبی فکت‌پایه..... ۳۴۴
- مایه‌کوبی تکنیک‌پایه..... ۳۴۷
- مایه‌کوبی فعال در برابر غیر فعال..... ۳۵۱
- مایه‌کوبی پیش‌گیر در برابر درمانی..... ۳۵۴
- دوزهای تقویتی و گفتار پس از مایه‌کوبی..... ۳۵۷
- پس‌گفتار: آینده حقیقت..... ۳۶۱
- منابع بیش‌تر..... ۳۷۱
- یادداشت..... ۳۷۳

پیش‌گفتار.....	۳۷۳
۱. حقیقت توهمی: مغز ما چگونه واقعیت را از افسانه تشخیص می‌دهد..	۳۷۴
۲. مغز انگیزه‌دار: آن چه خوش دارید که باور کنید	۳۷۶
۳. اثر توطئه: حقیقت همین گوشه‌کنار است	۳۷۷
۴. چرا ویروس دست از سرمان برنمی‌دارد: تأثیر ادامه‌دار کژاطلاعات ..	۳۷۹
۵. پاتوژن‌های کژاطلاعاتی: از روم تا رسانه‌های اجتماعی	۳۸۱
۶. خشم از ماشین: اتاق‌های پژواک و حباب‌های همسوساز.....	۳۸۲
۷. تسلیحات ترغیب جمعی	۳۸۵
۸. دانش تازه پیش‌رسواسازی.....	۳۸۸
۹. «بدنیوز»: شش درجه انگولک	۳۹۰
۱۰. مصونیت گله‌ای روانی.....	۳۹۲
۱۱. چگونه دوستان و خویشان را مایه‌کوبی کنیم	۳۹۴
پس‌گفتار: آینده حقیقت	۳۹۴
مراجع	۳۹۷

پیش‌گفتار

زیرک . [ر] (ص) دانا و حکیم و فهیم و مُدرک و صاحب هوش^۱

کرکبی شهری ست نسبتاً کوچک در ناحیه ناوزلی در شمال غربی انگلستان. با جمعیتی کمی بیش‌تر از ۴۰,۰۰۰ نفر، زادگاه رابرت آثرتن شاعر، استیون گراهام بازی‌گر، و مردی که بعید است تابه‌حال اسمش را شنیده باشید: مایکل ویتی. ویتی پدر سه فرزند است؛ داوطلب در خیریه‌ای محلی، و پارکینگ فرودگاه محلی را اداره می‌کند. و ناگفته نماند که ایده‌هایی عجیب و غریب را، آهسته و پیوسته، به کمک یار غارش، اینترنت، در ذهن پرورانده است.

در یکشنبه ۵ آوریل ۲۰۲۰، ویتی با دو همراه، با ماشین به کوپرز لین در کرکبی رفت و دکل آنتن موبایل متعلق به ودافون را به آتش کشید. ویتی دستکش به‌دست، جعبه تجهیزات را با ضرب و زور باز کرد، و با ریختن مواد آتش‌زا همه‌جا را شعله‌ور ساخت. این تصمیمی «یکهویی» نبود؛ بعداً بررسی‌های پلیس نشان داد که این آتش‌افروزی با قصد قبلی بوده. ویتی به این نتیجه رسیده بود که آنتن‌های موبایل ۵G (نسل پنجم) یک جوری به همه‌گیری ویروس کرونا که همین تازگی دنیا را گرفتار کرده بود، ربط

دارند. مدارک به دست آمده از موبایل ویتی مشخص می کند که او وقت قابل ملاحظه ای را صرف بررسی تکنولوژی ۵G و بحث در مورد آن با دیگران در اتاق های چت آنلاین می کرده است. دلواپسی وی درباره این تکنولوژی تازه و سلامتی، گرچه شاید قابل درک باشد، عملاً بر پایه نظریه توطئه ای دروغین و رسوا شده^۱ است که می گوید تابش آنتن های موبایل ۵G دستگاه ایمنی بدن را تضعیف می کند و بنابراین می تواند علت گسترش کووید ۱۹ باشد یا آن را تشدید کند.

نزدیک به چهار سال پیش از آن، در مرحله انتخاب نامزد ریاست جمهوری آمریکا، ادگار مدیسن ولچ، پدری ۲۸ ساله اهل کارولینای شمالی، با تفنگ هجومی نیم خودکار آماده شلیک وارد پیتزافروشی کامت پینگ پونگ در واشینگتن دی.سی. شد. وی در این خیال بود که هیلاری کلینتن نامزد ریاست جمهوری به عنوان بخشی از باند ترافیک جنسی کودکان، بچه هایی را در زیرزمین آن جا پنهان کرده است. مانند ویتی، ولچ هم با خواندن یک مشت اخبار جعلی آنلاین که به گستردگی از سوی سلبریتی ها و سیاستمداران پخش می شد، دل نگرانی هایی واقعی پیدا کرده بود (در این مورد، نسبت به سوء استفاده ممکن از کودکان، به اصطلاح افتضاح «پیتزاگیت»).

پاسخ حاضر و آماده برای چنین رویدادهایی آن است که آن ها را اعمال شخصی بدانیم و سروه قضیه را هم بیاوریم. دسته گل آدم هایی تک و تنها. بیش تر آدم ها فریب اخبار جعلی را نمی خورند. اما به راستی چنین است؟ چقدر مطمئنید که رأی شما تحت تأثیر کژاطلاعات^۲ با میکروهدف گیری^۳ قرار نگرفته؟ چقدر از چیزهایی که در رسانه های اجتماعی می خوانیم دروغین است، اگر دروغ واضح نباشد، که به هدف واداشتن ما به اندیشیدن

1. Debunked
2. Misinformation
3. Micro-targeted